

ВІСНИК ПРОСВІТИ

ОДНОДНІВКА - Т-ВА"ПРОСВІТА" Ч.І. 9-10.ІІІ.49. МЮНХЕН-ФРАЙМАН,ВАРН.-КАС.

1814 1861

МЕНІ ОДНАКОВО

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні чи ні,
Чи хто згадає,чи забуде
Мене в снігу на чужині -
Однаковісенько мені .

В неволі виріс між чужими,
І, не оплаканий своїми
В неволі поплачучи умру
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славній Україні,
На нашій - не своїй землі.

І не пом"яне батько з сином
Не скаже синові:"Молись ,
Молися сину! За Вкраїну
Його замучили колись."

Мені однаково, чи буде
Той син молитися чи ні...
Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять,лукаві, і в огні,
Її окрадену збудять...
Ох,не однаково мені!

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ДНІ

В днях 9 і 10. березня 1949.,українське громадянство нашого табору - Варнер Касарні - урочисто обходить 135 річницю народження і 88 річницю смерти Духового Провідника Української Нації - Тараса Григоровича Ш е в ч е н к а.
9. березня, о год.20.(8 веч.), в домівці Т-ва "Просвіта" відбудуться ширші святочні сходини членів Т-ва "Просвіта" і громадянства. Доповідь на тему "Шевченко - Пророк України" виголосить проф. Лінчевський. (Доповідь буде ілюстрована виїмками з творів Шевченка, деклямаціями та ін.)
10. березня, в церквах - Гр.Кат. та УПАЦ - панахиди о год.7 веч. за спокій душі Тараса, а вечером, о год. 20.30 (8.30 веч.) в таборовому театрі улаштовується Академія з різнородною програмою.

В тих днях днях українське громадянство своєю участю зложить поклін Великому Борцеві за долю і волю України.

К О М І Т Е Т .

ПОЕТ СЛАВИ І НЕДОЛІ УКРАЇНИ.

Цього 1949 року,в днях 9 і 10 березня,вся українська організована громадськість,у всіх закутках світу теперішнього свого перебування,відзначала 135 річницю народження та 88 річницю смерти Пророка України - Тараса Шевченка.
В нашій історії записано богато імен визначних і славних своїми ділами на користь українського народу і батьківщини ,які змагали до самостійности і незалежности Української Держави.
Згадати-б тільки,мимоходом,наших великих князів,гетьманів і полковоців останньої доби великого зриву,(замордованих за ту саму ідею),письменників,поетів,мисців,що своїми працями збагачували всесвітню культуру,- але ніодному з них не пощастило полонити серця і душ українського народу,так як це судилося Шевченкові.Хоч Він і народився як син кріпака,то завдяки свойому великому обдарованню - таланту здобув високу освіту і волю.

Здавалосьби,що здобувши волю й неперебуваючи в осередках вельможного панства того часу,шанований та пригрітий ласкою аристократії,Він пірне у вир великосвітського заможнього життя,й розгубиться там "ради лакомства лукавого".Однак,ані вигідне панське життя,ані приманливі розкоші,які легко йому усміхалися,-не спокусили Шевченка.Він залишився до кінця свого многострадального життя,вірним своєму поневоленому народові,кликав його до боротьби в час найчорнішої реакції,яка панувала на Україні.Він перший кинув грізний клич"Борітеся - поборете", "Кайдани порвіте".

Тарас Шевченко - співець слави і недолі України - своїм маленьким "Кобзарем"розкрив приспаним і затурканим землякам його славне минуле й накреслив шлях яким здобувається воля:"Одностайно стати",та в слушну годину здобути собі волю і державну незалежність.

Від часу,як пролунали вогненні пророчі слова Шевченка,повні погорди до гнобителів,вже кілька поколінь українського народу виросло,приймаючи світогляд Шевченка за своє національно-державне віру.
Тільки завдяки його надхненню роки визвольної боротьби 1917-1920 та пізніше,аж до наших днів,не пропали марно.

По програних визвольних змаганнях боротьба українського народу за своє право самому порядкувати на своїй власній землі не припинилася, вона лише прийняла інші форми і тактику.Вогонь з "Холодного Яру",що його розпалив Шевченко,щораз більше розпалюється в серцях і діях кожного українця й українки,чи там,під ярмом хижого окупанта,чи в героїчній Українській Повстанчій Армії,чи на чужині....

Українські матері,знані зі своєї безмежно відданої любови до своїх дітей,ідучи за покликом Шевченка,жертвенно сповняють свої обов"зки супроти Батьківщини-України.Вони матері не спиняли своїх синів і дочок від боротьби з ворогом,але з гордістю виряжали їх на "кривавий тан,"тішились їх завзяттю і успіхам.А вже найважніше те,що вони -матері виховували у своїх дітей почуття національного обовязку та боротьби за краще майбутнє свойого народу,своєї державної незалежности...

І тоді коли на фундаменті 22 січня 1918-1919,повстане Твердиня - Українська Соборна,Суверенна,Незалежна Держава,на Святій Тарасовій Могилі зберуться переможці й урочо зложать звіт:Батьку,Твій наказ - заповіт ми виконали .

Віруємо і ісповідуємо,що так станеться !

ЧИ МИ ЩЕ ЗІЙДЕМОСЯ ЗНОВУ .

Чи ми ще зійдемося знов ?
Чи вже на віки розійшлись ?
І слово правди і любови
В степи дебри рознесли ?
Нехай і так !... Не наша мати,
А довелось поважати,
То - воля Господа ! Годіть

Смерйтося,молітесь Богу
І згадуйте один одного,
Свою Україну любіть,
Любіть її.... Во время люте
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть .

Т. Шевченко

ТАРАСОВЕ СВЯТО

Минуло 88 років з дня смерти Тараса Шевченка. Кожні роковини є для нас підсумком пройденого шляху до здійснення Його заповіту.
Із цього погляду культ нашого великого поета, нашого національного героя, духового провідника і пророка не має нічого подібного і рівного собі в кожній країні і в жадного народу.
Покоління за поколінням проходить, і кожне з них черпає в Ньому духові і моральні сили, переймається Його ідеалами, Його любови і Його ненависти, іде беззастережно і віддано за Ним, прагне до Його мети, бореться за здійснення Його ідеалу.

Різні покоління в різні історичні епохи порізному Його сприймали і не однаково розуміли. Були покоління, в душах яких знаходили відгук лише " Садок вишневий коло хати", і вони здатні були лише "покатеринячи" плакати й марно нарікати на свою долю, не могли піднестися до цілого, справжнього Шевченка. Але з кожним поколінням геній Шевченка щораз ширше розгортає крила і підноситься до осяйних вершин. Він нас розбудив, як націю, і з ним виростали, навколо Нього кристалізується сучасний духовий світ Нації. Пірване ним ішло боротись за Україну не одно вже покоління. І лише з Ним ми переможемо!

Шевченківські роковини відзначаються і святкуються в рідному краю, на Україні, і на чужині. З Його іменем на устах проводять "Шевченківські дні" і ті, для кого Він є прапором і духовим вождем, і ті для кого Шевченко потрібний і неминучий, щоб приспати Україну в новій неволі і його словами виправдати свої каїнові вчинки. Але там немає Його.

Шевченко з нами Той справжній, багатогранний, вічно живий і актуальний. Той Шевченко, до якого ми тільки тепер починаємо доростати. Найглибший, всебічний, стихійний виразник духовости українського народу. Невпинний мотор прагнень Нації до свого повного самоздійснення і завершення. Це він розідрав звісу історії і показав "хто ми, чиї сини, яких батьків, ким за що закуті". Це Він навчив нас любити Україну і розгорнув перед нами видимо "живих і мертвих і ненарожденних", що йдуть у віках, щоб здійснити свою правду і волю! Це Він показав нам ідеал " сім'ї вольної нової", України "без пана і без хлопа" " до якої прагнемо і за яку боремося. Це Він гнівним словом таврує рабів підніжків, грязь Москви, варшавське сміття" і возвеличує національних героїв і сам, як найбільший наш національний герой, підноситься у віках, як приклад для всіх нас.

Ми пішли на чужину з Його заповітом, і хоч будемо "каратись, мучитись, "але не покаємося, а голосно перед усім світом говоритимемо "чия кривда, чия правда і чиї ми діти". І за ту нашу святу національну правду ми будемо боротися аж до остаточної перемоги, бо він нам наказав:

"Борітеся - поборите! . . .

. . . .

ЧИГИРИН
(Уривок)

Чигирине, Чигирине,
Все на світі гине !
І свята твоя слава,
Як пилина, лине
За вітрами холодними,
В хмарі пропадає...
Над землею летять літа,
Дніпро висихає,
Розсипаються могили,
Високі могили-
Твоя слава ....І про тебе,
Старче малосилий,
Ніхто й слова не промовить,
Ніхто й не покаже,
Де ти стояв, чого стояв
І на сміх не скаже !
За що ми боролись з ляхами?
За що ж ми різались з панами
За що скородили списами.
І рудою поливали....
І шаблями скородили.
Що ж на ниві уродилось !
Уродила рута ... рута ..
Волі нашої отрута.

Т. Шевченко

В ШИРОКИЙ СВІТ
Картинка з дитячих літ Т. Шевченка.

ТАРАС : (виходить з хати дяка з вузликом в руках і скрадається до воріт) Кінець ! Кінець !... Ні, довше годі терпіти, жити наче злодій Мов заяць травлений. Сюди мені вже більше не вертатись. До - клятої цієї хати. -

ОКСАНА : (виходить зза вугла хати). Тарасе !

ТАРАС : (приклав пальцем до вуст). Цить !

ОКСАНА : (тихіше) Що ти ? Куди ?

ТАРАС : (оглядається) Цить, не галасуй !

ОКСАНА : (відходить бере його за руку). Чому поблід ти ? Чого дрожиш? Скажи, їй Богу !

ТАРАС : Ходи там дальше на дорогу, там безпечніш. (Ідуть на перед сцени). Знаєш терпіти знущань дяка не стало сил...Не вчитель він - катюга лютий, пяниця злющий все пропив, все до шеляга. А школярів січе лозою, б"є і лає, не вчить, лиш морить і карає Оксаночко

ОКСАНА : (спочутливо). Тарасе, друже, ну, що ж.... Я знаю, що болить, та що робити? Не сумуй же, а лиш терпи .....

ТАРАС : (перериває) Ні, хто терпить того ще дужче б"ють. Та цить! Тобі скажу я, що скоїлось. Це бач, таке зо мною діло: Ось п"яний дяк прийшов до хати, нас вибив - сам звалився спати. Я, бачивши, що він лежить на лаві п"яний, взяв лозину і його висік ......

ОКСАНА : (з страхом) Що, дяка ?

ТАРАС : Ні, ката свого ! Бо й яка інакша плата ?

ОКСАНА : (хвилюється) Бійся Бога, він тебе вбє !

ТАРАС : (спокійно) Тепер він спить, а я піду собі, небого далеко там, в широкий світ, в цю безталанну Україну. Скрізь живуть люди - не загину, може до хати десь приймуть і розуму навчатимуть.

ОКСАНА : (рідко) Згинеш, хлопче, на чужині, в чужій незнаній стороні ти ще малий такий.....

ТАРАС : О, ні ! Не буде гірш, як в тій хатині, (з захопленням) Коли б я вільний був! Тоді хлопять не бив би без провини щодня, щоранку, що хвилини дячок пяниця-лиходій. За всіх покривджених сиріт до бою виввав би я світ, за всіх катованих і битих я став би на катів неситих, та ще не має в мене сил....

ОКСАНА : Як в того вірлика без крил. А я б при твоїм боці стала, тобі Тарасе, помогла.

ШКОЛЯРІ : (підходячи несміливо до воріт)

I. ШКОЛЯР : (вказує на хату) Він ще там є ? Збудивсь, чи спить !

ТАРАС : На лаві пяний дяк лежить.

2. ШКОЛЯР : (заглядає в вікно) А біля нього прут лозина. Ну, лихо знов когось постигле !

ТАРАС : Його постигло хоч цей раз.

3. ШКОЛЯР : (з страхом) Ти бив його ? Як ? Чи, Тарас ?

ТАРАС : Мовчи, ти, краще ! Заслужив такої дяк у нас заплати. Я так і сік, як він навчив, тепер я долі йду шукати, чей прийме мене хтось до хати, чей серця ще на світцім не стало каменем усім.

I. ШКОЛЯР : Що ж ти робитимеш там, брате ? Ти ж ще не всилі працювати.

ТАРАС : Піду шукати тієї долі, що досі блукає в чистім полі, що я до неї все тужив. Щоб мудрі книги міг читати, учитись гарно малювати, пізнати всі ці дива з див. А повернутись із чужини, на службу стати Україні. (обіймає товаришів). Прощайте друзі, й ти, Оксано, прощай ! Не плачте, не тужіть, туги і сліз не любить світ ! Шукати правду йду кохану, а як найду то все покину, немов той сокіл ув імлі до вас, мої друзі, прилину і свою спасати Україну, зробити кривду на землі. (кінець)

Р.8.?"Малі Друзі"1938р Львів

І ДЕНЬ ІДЕ, І НІЧ ІДЕ

І день іде, і ніч іде
І, голову схопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде
Апостол правди і науки !

Т. Шевченко.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Тва "П Р О С В І Т И"

В суботу, 5 лютня І949 р., відбулися чергові Звичайні Загальні Збори членів Тва "Просвіта" в таборі Мюнхен-Фрайман, Варнер Касарні.
Зі звіту діяльности Ради Тва "Просвіта" члени довідались про перебіг праці Тва за останню 6 місячну -каденцію. Причини, які стояли на перешкоді кращому розвиткови Тва це: переселення частини наших громадян до інших таборів, зміна німецької грошевої валюти, переселенча лихоманка до інших країн, напружені міжнародні політичні події - відемно впливали на більш-менш унормовану культурно-освітню працю Тва. Як наслідок того, чисельний склад членів Тва значно зменшився; тоді, якщо І0 липня І948 р. (попередні Загальні Збори!, членів було 302, -а сьогодні їх покищо залишилось 225,- нових ще не прибуло, хоч Читальню Тва відвідують щодня і нечлени Тва, (це останнє явище уважається каригідне зло і Рада Тва вжив рішучих заходів проти такого надужиття).
На початках останньї (звітної) Каденції Рада Тва зводила боротьбу з фінансовими труднощами, але щойно пізніше, завдяки дотації Таборової Ради наступило певне відпруження. Річ зрозуміла, якщо члени Тва не подбають про своєчасне вплачення членських внесків, може наступити неминуча кріза, яка негативно вплине на придбання нових видань книжок і журналів для Бібліотеки та часописів для Читальні Тва.
Отже, при таких скомплікованих й несприятливих обставинах Рада Тва приступила до виконання завдань і директив, подиктованих Загальними Зборами І0 липня І948 р.-
Рада Тва передусім, як видно зі звіту, звернула увагу на суспільно політичне виховання громадян табору - як політичної еміграції - уладжуючи цілий ряд науково-популярних рефератів і доповідей на різнородні виховні теми. І так, за останню (6.міс.) каденцію, в домівці Тва "Просвіти" з ініціятиви Ради Тва та інших організацій, відбулося 56 рефератів та доповідей на теми: релігійні, історичні, українознавства, літературознавства, політики, суспільно-громадські, лікарські, правничі, військові, публіцистичні, харитативні, УПА та інші. Перед слухачами перейшли загально відомі діячі науки, культури, політики: Др. Бабій Олесь, др. Баран (лікар) інж. Байдуник, проф. Вайда, др. Дельницький, проф. Доманицький, доц. Денисенко, п. Єреміч - серб ("Сербська народня поезія"), др. Кубійович, проф. Ковалів, ред. Конрад, др. Маркусь, др. Мирович, др. Мельник, проф. Пасіка, проф. Яковський, др. Сосоха, др. Слиж, проф. Степовий, проф. др. Терлецький, др. Феденко, члени рейдуючої УПА (упістки і упісти), ген. Шандрук, др. Шерех та богато інших видатних осіб.
Відвідувачів рефератів і доповідей було кругло понад 7 - 8 тисяч осіб.
В домівці Тва "Просвіта" відбувались різні: академії, виставки, зїзди, збори, імпрези, сходини, засідання, забави і т.п.,- а всіх разом за 6 міс. відбулося 52.
До визначніших подій з життя Тва, це: Академія з нагоди 80.-річниці заснования Тва "Просвіта" у Львові, що відбулася у нас 8 і ІІ. грудня І948; рівночасно - в днях 8 - І2. грудня І948р. була уладжена в домівці Тва виставка книжки і преси. Це був свого роду перегляд культурного доробку еміграції за три роки перебування в таборах ДП. в Німеччині. Зібрано було поважну кількість експонатів, (щось 80 - 90 % тогочасної продукції) Дальше була улаштована виставка історичних памяток визвольних змагань І9І7 - І920 рр. Є це пересувна виставка "Военно - Історичного Товариства" під проводом ген. Садовського. Слід було б ще згадати про: З"їзд делегатів ОПУЄ; Установчі Збори Української Католицької Акції; Просфору Марійської Дружини; Міжнародній З"їзд "Обілуд"- лісники; Академія Гімназії в честь Митрополита Шептицького; Фестин - льотерія суспільної Опіки; "Пласт" - маскарад для дітей; Збори Батьківського Комітету Народньої школи; Виставка видань УТГІ; Попис - забава учнів народньої школи і Дит. садка; Академія в честь кн. Ольги; Український Християнський Рух, Загальні Збори СХС і т. д. усіх годі перечислити. Крім того, в домівці Тва "Просвіта" відбувалися "мітінги", що їх улаштовувало Еміграційне

Бюро для вербувальних місій:Англійської,Бельгійської,Французької і Американської.

Переходячи до Бібліотеки Тва,видно,що книжок бібліотечний фонд,за каталогом,диспонує сьогодні поважною цифрою:1180 прим.,в тому 150 прим. в чужих мовах,переважно англійській,та коло 200 прим. американських журналів.З Бібльотеки користуються місячно коло 150 осіб (в тому і діти шкільного віку).

В читальні Тва знаходяться до диспозиції членів богато журналів і часописів що виходять українською мовою в Німеччині,Австрії,Англії,Франції Бельгії,як також заокеанські :США,Канади,Аргентини,Бразилії.

Відвідувачів Читальні щодня буває пересічно 25 - 50 осіб.

Тут-ж аматорський гурток,гри в шахи.

Непощастило дотепер зорганізувати постійного хору і драм. гуртка,хоч намагання Ради в цій ділянці ще не закінчено.

Фінансовий біланс Контрольної Комісії на 4.11.49 р. виказує готівку Каси Тва н.м. 61.52/100 Цифра досить значуча для Тва "Просвіта".

Після переведення дискусії над звітом,уділено уступаючій Раді Тва - абсолюторію.

На наступну каденцію вибрано новий провід - Раду Тва в складі : Рег.Христич Я. - голова -повно ,третя каденція) і члени :проф.Терлецький М.,проф. Ткач В.,п-ні Рубчакова О,проф.Залеский О,др.Степанів М. п.Лівчак Б.,п. Кульчицький К.,п. Чубатий В.

До Контрольної Комісії увійшли:Інж.Галущинський - голова і члени: п. Жовток і п. Литвин.

На закінчення Збори ухвалили прелімінар бюджету на 6 місяців 1949р в сумі нм. 1200.-

Як вив'яжеться новий Провід Тва "Просвіти" в культурно-освітній ділянці,почуємо на найблизчих Загальних Зборах,що за статутом Тва,має відбутися в травні цього 1949 року.

ВІД РАДИ ТВА "П Р О С В І Т А"

Рада Тва " Просвіти" оцим подає до відома громадянству нашого табору,що згідно ухвали Загальних Зборів членів Тва "Просвіти" від 10.листопня 1948р. та постанови Ради Тва з дня 23.лютня 1949р.,-членська вкладка виносить;для нових членів,вписове - одна нім.марка,а місячна для всіх членів - 0.50 пф.

Члени Тва " Просвіта" мають право користуватися:книжками з Бібліотеки,журналами і часописами в читальні Тва.

Примітка: 1)Хто з громадян немає можливости платити -(безробітні, студенти,старша шкільна молодь),-нехай зголосяться до бібльотекаря або господаря домівки Тва,то таким особам членська вплата буде значно знижена або і зовсім звільнено від оплати,але членом Тва "Просвіти" мусить бути,бо інакше не матиме права вступу до читальні Тва"Просвіти"

2)При цій нагоді пригадуємо Вп.Членам Тва "Просвіта" своєчасно вплачувати членські місячні внески,так потрібні для розбудови книжкового фонду Бібліотеки і періодичної преси для Читальні Тва.

3) Дітям до 16 років життя перебування в читальні Тва абсолютно забороняється.

4) На жадання господаря домівки або бібліотекаря приняті в Читальні Тва " Просвіта " будуть ласкаві показувати свої членські виказки,- це потрібно для евіденції.

5) Просимо Громадян вписуватися в члени Тва "Просвіти"

Рада Тва "Просвіти"

Б І Б Л І О Т Е К А для обміну книжок відкрита щодня (кромі неділь і свят) від 6 до 9 год. вечера.

Просимо Громадян,які виїзджають до інших країн,зайві книжки і журнали не нищити а передавати їх до Бібліотеки Тва "Просвіта".

Рада Тва " Просвіта"

- - - - - - - - - - - - - ЦІНА - 30 ПФЕН. - - - - - - - - - - - - - - - -